

ihale sözleşmelerinde beklenmeyen hal ve mücbir sebep ile farkları

Mücbir sebep ile beklenmeyen hal çoğunlukla birbirlerine karıştırılan iki kavramdır.

Beklenmeyen olaylar sözleşmelerin mali şartlarını altüst eden olağanüstü, kusur dışı, gerçek, işin yapılmasını zorlaştıran, öngörülemeyen ve öngörülmesi mümkün olmayan olaylardır.

Bu olayların beklenmedik hal sayılabilmesi için, edimin ifasını aşırı şekilde güçleştirmesi gerekmektedir. İfanın güçleşmeyip imkânsızlaştığı hallerde, beklenmeyen halden bahsedilemez.

Ekonomik sistemlerin yıkılması, mali krizler, siyasi gerginlikler, toplumda yaşanan karışıklıklar, savaş süreci veya istisnai hava koşulları; tarafların sözleşmenin kurulması sırasında belirledikleri riskleri, maliyetleri ve menfaatleri büyük ölçüde değiştirebilir. Bu öngörülemeyen ve sonradan ortaya çıkan olaylar, sözleşmenin dengesini bozabilmektedir.

Beklenmeyen halden söz edilebilmesi için beklenmeyen hali oluşturan olayın gerçekleşmesi, bu olay sebebiyle borcun ihlal edilmesi, gerçekleşen olay ile borcun ihlali arasında uygun illiyet bağı bulunması ve hadisenin borçlu için kaçınılmaz nitelikte olması gerekmektedir.

mücbir olaylar karşısında kalan ve edimin ifası aşırı güçleşen borçlu, sözleşmenin metnine değil fakat kendi borcuna sınır çizen iyi niyet ve adalet prensiplerine dayanmak gerektiği esas alınmaktadır

sözleşmedeki hal ve şartların sonradan değişmesi, sözleşmeyi de değiştirmektedir.

beklenmeyen hallerden dolayı sözleşmenin esaslı unsurlarında önemli değişiklikler olması halinde; idare tarafından sözleşmenin gözden geçirilmesi gerekmektedir

Beklenmeyen hal durumları özellikle uzun vadeli sözleşmelerden biri olan inşaat sözleşmelerinde sıklıkla kullanılmaktadır. İnşaat sözleşmesi konusu işin ifası sırasında gerek tarafların öngöremediği ekonomik sebeplerle, gerekse öngörülmesi veya önlenmesi mümkün olmayan doğa olayları nedeniyle taraflar, edimin ifası sırasında güçlüklerle karşılaşabilmektedirler.

Bu olayların ortaya çıkmasıyla ifa ve bedel bakımından sözleşmenin bozulan dengesinin yeniden düzeltilmesi ihtiyacı doğmaktadır. Bu çerçevede beklenmeyen hal olarak nitelendirilen olaylar, sözleşme şartlarının yeniden değerlendirilmesi ve sözleşmenin değişen koşullara uyarlanması gibi çözümlerin önünü açmaktadır.